

Araştırma Makalesi¹**Makale Geliş Tarihi:** Temmuz 2018**Makale Kabul Tarihi:** Aralık 2018**TÜRKİYE CUMHURİYETİ’NİN İLK YILLARINDA YAYINLANAN ÇOCUK DERGİLERİNDEKİ “AKIL OYUNLARI” ÖRNEKLERİ²**Makbule SARIKAYA³**ÖZ**

Çalışmanın amacı, Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin kurulduğu 1920’li yıllarda yayınlanan çocuk dergilerinde gelecek kuşakların zihinsel becerilerini geliştirmeye yönelik hazırlanan bazı akıl oyunlarını, günümüzde üstün yetenekli çocukların yetiştirilmesi bağlamında incelemektir. Çünkü dönemin çocuk dergileri, okul çağındaki tüm çocukları hedef alsa da günümüzdeki üstün yetenekli çocukların eğitiminde kullanılan yöntem ve programlara uygunluk arz etmektedir. Bu kapsamda dergilerdeki çeşitli bilmece, bulmaca, muamma ve çizim sorularının çocuğun bilişsel ve duyuşsal gelişim ve yeteneklerine katkı sağlayabilen birçok akıl oyunları barındırdığı görülmüştür. Bu akıl oyunlarının, üstün yetenekli çocukların merak ve öğrenme duygusunu arttıran, problem çözme, biliş ve buluş yeteneği kazandıran, dil ve bellek gelişimini hızlandıran, gözlem, akıl yürütme, soru sorma, eleştiri, yaratıcılık ve icat yapabilme gibi belirgin özelliklerini geliştiren niteliklere sahip olduğu anlaşılmıştır. Çalışmada 1920’li yıllarda yayınlanan Sevimli Mecmua, Bizim Mecmua, Gülbüz Türk Çocuğu, Yeni Yol, Çocuk Dünyası, Musavver Çocuk Postası, Mektepliler Alemi, Haftalık Resimli Gazetemiz, ve Resimli Dünya incelenmiştir. Tespit edilen akıl oyunları Osmanlıcadan çevrilerek analiz edilmiş ve günümüzdeki üstün yetenekli çocukların eğitiminde kullanılan ilkelere göre değerlendirilmiştir. Çalışma, günümüzden yaklaşık bir asır önce çocukların bilişsel ve duyuşsal gelişimini sağlayacak örneklerin tespit edildiği bir tür literatür incelemesidir. Aynı zamanda, tarih ve eğitim bilimleri alanındaki disiplinler arası bir çalışma olarak günümüzdeki üstün yetenekliler eğitiminde kullanılabilecek örnekleri barındırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Dergileri, Üstün Yetenekli Çocuklar, 1920, Türkiye Cumhuriyeti, Akıl Oyunları.

¹ ✓ Bu makale iThenticate sistemi tarafından taranmıştır.

² Bu makalenin özeti, Gazi Üniversitesinde düzenlenen ustun yetenekliler uluslararası konferansında (4-6 Mayıs 2017) sözlü sunulmuştur.

³ Doç. Dr., Ardahan Üniversitesi, İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, makbulesarikaya@ardahan.edu.tr

EXAMPLES OF "MIND GAMES" IN KIDS MAGAZINES PUBLISHED DURING THE FIRST YEARS OF THE REPUBLIC OF TURKEY

ABSTRACT

The objective of this study is to examine some of the mind games that were prepared for developing the mental skills of next generations in kids magazines published during the 1920s, when the State of the Republic of Turkey was established, within the context of raising today's gifted children. Because even though the period kids magazines target all school-age children, they are appropriate for methods and programs that are used in training today's gifted children. It is seen that various riddles, cross words, puzzles and drawing questions in these magazines contain mind games that might contribute to children's cognitive and affective developments and abilities. These mind games are apparently capable of increasing the learning and curiosity of gifted children, bringing the skills of problem solving, cognition and discovery in them, accelerating their language and memory development and allowing them to observe, reason, question, criticize, create and invent. For that purpose, the study examines magazines named *Sevimli Mecmua*, *Bizim Mecmua*, *Gürbüz Türk Çocuğu*, *Yeni Yol*, *Çocuk Dünyası*, *Musavver Çocuk Postası*, *MekteplilerAlemleri*, *Haftalık Resimli Gazetemiz*, and *Resimli Dünya*, which used to be published during the 1920s. These mind games have been translated from Ottoman writing and then analyzed and evaluated according to the principles that are used in training today's gifted children. The study is a literature review containing examples that would pave the way for cognitive and affective development of children from approximately one century ago. As the study is an interdisciplinary study in the branches of history and education, it also contains examples that might be used in training today's gifted children.

Key Words: Kids Magazines, Gifted Children, 1920, Republic of Turkey, Mind Games

GİRİŞ

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin ilk yıllarından itibaren eğitim konusu önemli görüldüğünden özellikle çocuklara yönelik yayınlanan çocuk dergilerinde gelecek kuşakların zihinsel becerilerini geliştirmeye yönelik içeriklere yer verildiği bilinmektedir. Bu yönüyle okul çağındaki çocuklara yönelik hazırlanan dergilerde yer alan oyunlar, günümüzdeki üstün yetenekli çocukların eğitiminde kullanılan yöntem ve programlara uygunluk arz etmektedir. Dönemin dergilerindeki çeşitli bilmece, bulmaca, muamma ve çizim sorularının çocuğun bilişsel ve duyuşsal gelişim ve yeteneklerine katkı sağlayabilecek nitelikte birçok akıl oyunundan oluşması dikkate değerdir. Çocuk dergilerinde yer alan bu akıl oyunlarının, üstün yetenekli çocukların merak ve öğrenme duygusunu arttıran, problem çözme, biliş ve buluş yeteneği kazandıran, dil ve bellek gelişimini hızlandıran, gözlem, akıl yürütme, soru sorma, eleştiri, yaratıcılık ve icat yapabilme gibi belirgin özellikleri geliştiren nitelikte olduğu görülmektedir. Akıl oyunlarının tespitinde 1920'li yıllarda yayınlanan *Sevimli Mecmua*, *Bizim Mecmua*, *Gürbüz Türk Çocuğu*, *Yeni Yol*, *Çocuk Dünyası*, *Çocuk Yıldızı*, *Musavver*

Çocuk Postası, Mektepliler Alemi, Haftalık Resimli Gazetemiz, ve Resimli Dünya dergilerinin tüm sayıları incelenmiştir. Çalışmada belirli kategorilere ayrılan akıl oyunları, günümüzdeki üstün yetenekli çocukların eğitiminde kullanılan ilkelere göre değerlendirilmiş ve seçilmiş örneklere yer verilmiştir.

1. Tarihsel Süreçte Türkiye’de Çocuk Dergileri

Sürelî yayınlar, yayımlandığı dönemin sosyal, kültürel, edebi, politik ve ekonomik özelliklerini, sorunlarını ve ideallerini yansıtan günlük, haftalık, aylık ve yıllık çıkan yazılı kaynaklardır (Şimşek, 2002). Hedef kitesine olduğu kadar toplumun tüm kesimlerine de ulaşmayı hedefleyen iş, yaş, ilgi ve cinsiyet farklılıklarına yönelik sürelî yayınlar eğitsel, öğretici veya eğlendirici bilgi vermeyi amaçlamaktadır (İçel, 1977).

Çocuklara yönelik ilk sürelî yayın örnekleri Avrupa’da XVIII. yüzyılda görülmüş iken (Oğuzkan, 1987) yüz yıllık bir gecikmeyle Osmanlı’da ilk çocuk dergisi Sıtkı Efendi’nin yayınladığı *MümeYYiz adlı* çocuk dergisi 1869’da yayımlanmıştır. Bu dergiyi *Hazine-i Etfal, Sadakat, Etfal, Çocuklara Mahsus Gazete, Ayine, Bahçe, Arkadaş, Çocuklara Arkadaş, Mektepli, Çocuklara Kıraat, Çocuklara Talim, Talebe Defteri, Çocuklara Rehber, Musavver Küçük Osmanlı, Hür Çocuk, Çocuk Dünyası, Çocuk Duygusu, Türk Yavrusu, Mini Mini, Kırlangıç, Çocuk Dostu, Küçükler Gazetesi, Lane ve Hacıyatmaz* izlemiştir (Okay, 1999).

Osmanlı son döneminde Osmanlıcılık fikrinin uygulanmasına karşın İttihat Terakki döneminde, yaşanan savaşların da etkisiyle vatanperverlik ve milli duyguların ön plana çıkmasıyla çocuk dergileri terbiye ve bilinç verme rolünü üstlenmişlerdir (Gurbetoğlu, 2007). Ancak Birinci Dünya Savaşı ve sonrasında yaşanan sıkıntılar, yine dergiciliğin merkezi İstanbul’un 1918-1922 arasında işgal altında olması, çocuk dergilerini kalite ve içerik yönünden olumsuz yönde etkilemiştir (Okay, 1999). Nihayet Mustafa Kemal Paşa’nın önderliğinde Anadolu’da başlayan milli hareketle Türkiye Cumhuriyeti Devleti kurulmuş ve her alanda başlayan yeniden yapılanma Türk çocuk dergiciliğinde yeni bir evre başlatmıştır.

Günümüz tarih çalışmalarında kullanılan tarihsel dokümanlar arasında sayılan çocuk dergileri, genel dergicilik dahilinde 1923’de %8 iken 1933’de %16’ya ulaşmıştır (Okay, 1999). Cumhuriyet’in ilanından sonra ilköğretimin zorunlu hale gelmesi, okullaşma ve Harf Devrimi gibi önemli gelişmeler çocuk dergiciliğinde bazı yenilikleri gündeme getirmiş ve çocuk dergileri okul eğitiminin bir parçası olmaya başlamıştır. Böylece çocuk dergilerinde ders dışı faaliyetler yer almaya başlamış ve resim, boyama, bulmaca, karikatür ve fıkra gibi okumayı arttıran eğlenceli konulara ağırlık verilerek derslerin desteklenmesi hedeflenmiştir.

Bazıları haftalık, iki haftalık veya aylık aralıklarla yayınlanan çocuk dergileri, eğitsel özellikleri yanında günceli haber verme aracı olmasıyla çocuklar üzerinde bir bakıma kronoloji bilinci kazandırma görevini de üstlenmiştir. Bunun yanında Türk milli kültürü kadar evrensel değerleri de özümsemiş ideal gençliği yaratmak için sorgulayan, araştıran, karşılaştıran, eleştiren ve çözüm üretebilen çocukların yetiştirilmesinde yazılı ve görsel materyalleriyle dergiler de rol üstlenmişlerdir.

2. Üstün Yetenekli Çocuklar ve Tarihsel Süreçte Üstün Yeteneklilik

Üstün yeteneklilik; bireyin zeka, yaratıcılık, liderlik kapasitesi, sanat, spor veya özel akademik alanlarda yaşıtlarına göre gösterdiği yüksek beceri düzeyi olarak tanımlanır (MEB, 2012). Üstün yetenekliler toplumların yaklaşık %2'lik bir kısmını oluşturabildiğinden onların tespiti ve eğitimi, ülkelerin ve insanlığın geleceği açısından önem arz eder. Üstün yeteneklilik zekâ testleri başta olmak üzere çeşitli testlerle insanların zihinsel, kişisel ve fiziksel farklılıklarının ölçülmesiyle belirlenmektedir (Gardner, 2010).

Üstün yeteneklilik zamandan zamana, coğrafyadan coğrafyaya, kültürden kültüre farklılık göstermektedir. Ayrıca günümüzde yaşıtlarına göre yetenek alanları açısından daha üstün performans sergileyen çocuklar üstün yetenekli olarak kabul edilmekle birlikte bilim çevrelerinde farklı yönleriyle ele alınıp tanımlanmıştır. Bu kapsamda Renzulli yetenek, yaratıcılık ve motivasyon kavramlarının üstün yetenek açısından önemini vurgularken, Columbus Grubu'nca üstün zekâ ileri düzeyde bilişsel yeteneklerin ve yoğun duyguların birleşerek sıra dışı deneyimler yaratabilen ve eş zamanlı olmayan bir gelişim olarak tanımlanmıştır (Gardner, 2010). Üstün yetenekliliğin zekâ türleri açısından değerlendirilmesi de önemli olup, görsel uzaysal, sayısal mantıksal, sözel dilsel, bedensel ve çoklu zekâ gibi kavramlar konuya yeni boyutlar kazandırmaktadır.

Bu bağlamda görsel uzaysal zekâ; görsel uyarılar arasındaki ilişkileri görebilme, farklı açılardan görüldüğünde nesneyi tanıyabilme, nesnelerin uzayda hareketini zihinde canlandırabilme ve üç boyutlu halini hayal edebilme gibi görsel dünyayı doğru biçimde algılama, görseller üzerinde değişim ve dönüşüm yapabilme, belirtilen faaliyetleri fiziksel uyarıcının yokluğunda dahi yapabilme gibi becerileri içermektedir. Ayrıca bu zekâ alanında yapılan pratiklerin diğer alanlardaki becerileri de geliştirdiği göz önüne alındığında görsel uzamsal zekânın bir bütünün parçası olarak değerlendirilmesi uygun olacaktır. Birçok bilimsel kuramın gerisinde "imajlar" vardır. Örneğin Darwin'in "hayat ağacı" veya Freud'un bilinçaltını bir buzdağının altına benzetmesi bilimsel kavramların görsel hayal gücüyle

ifadesidir. Bu zekâ alanı gelişmiş bireyler; drama, yaratıcı hareket, dans, sınıf oyunları, beden eğitimi ve egzersize odaklanırlar (Gardner, 2010). Dergilerdeki akıl oyunları incelendiğinde çocukların sözel yetenek, sayısal (matematikselsel-mantıksal yetenek), şekil uzay yeteneği gibi yetenek alanlarına yönelik birçok örnek görülmektedir.

Sayısal (matematikselsel mantıksal) zekâ, çocukta ilk nesnelere dünyasına ilişkin düzenlemeyle başlar ve hızla insanın nesnelere üzerinde yapabilecekleri eylemlere, eylemler arası ilişkilerin keşfine, çeşitli önermeler ortaya koymaya ve önermeler arasındaki bağı değerlendirmeye doğru dönüşerek gelişir. Bu zekâ alanı gelişmiş bireyler mantıksal-matematikselsel süreçlere, sayılarla ve sıralamayla çalışmaya odaklanırlar (Gardner, 2010).

Bedenselsel kinestetik zekâ, insanların parmaklarını, ellerini ve diğer beden bölümlerini kullanmasını gerektiren ince hareketlerle ve nesnelere hünere resmedebilmek için bütün bedeni eşgüdümlü bir şekilde kullanabilmek bu zekânın tipik özellikleri olarak belirtilebilir. Bedenselsel hareketlerin kontrolü ve nesnelere resmedebilme becerisi, bedenselsel zekânın özü olarak ifade edilmektedir. Dergilerden alınan çizim yapmaya, verilen materyallerle bir ürün geliştirmeye yönelik etkinliklerin bedenselsel kinestetik zekânın gelişimine katkı sağlayacağı söylenebilir.

Çoklu zekâ açısından sözel yetenekte dilin bir ses sistemi ve insan kulağına yönelik bir mesaj olması kilit nokta olarak değerlendirilir. Kelimelerle düşünme, şiir okuma, mizah ve hikâyeye anlatma, soyut ve simgesel düşünebilme sözel yeteneğin kullanıldığı alanlardan birkaçıdır. Bu zekâ alanı gelişmiş bireyler konuşma, okuma ve yazmaya odaklanırlar (Gardner, 2010).

Üstün yeteneklilerin bilgi kazanmak için doymaz iştahı, sağlam bellekleri, gördüğü, duyduğu ve okudukları arasında ilişkiler kurarak bilgileri doğru ve tenkitçi bir-açıyla kolayca kavrayıp aktarma kabiliyetleri dikkat çeken temel özellikleridir (Sak, 2013). Onlar, odaklanma, yeniden şekillendirme, muhakeme yapabilme, mükemmeliyetçi, uyanık, sorumluluk sahibi, estetik zevkleri olan, bağımsızlık duygusu, keşif yeteneği gelişmiş bu çocuklar kolay öğrenen, benzerlik ve paralellikler kuran, gerçekçi, önyargıları az, alçakgönüllü, sabırlı, uyumlu, olgun, güvenilir, bağımsız, kararlı, kendilerine özgü yöntemlere ve problem çözümlerine sahiptirler. Gözlemci hazır cevaplı, sorumluluk alan, sorunu kolayca kavrayan, analiz-sentez yapabilen üstün yetenekli çocukların yaratıcılığı ve hayal gücü gelişkindir. Sorulara karşı duyarlılık, soruların özünü kavrama ve onların çözüm olasılıklarını sezmede başarılı olan üstün yetenekli çocuklar, birçok çözüm yolu geliştiren ve bunların

içinden durum için en orijinal ve uygun düşenini kolaylıkla seçen ve durumu rahatlıkla uygulayan esneklik, özgünlük ve yaratıcılık özelliklerine sahiptirler. Ayrıca yeniden tanımlama ve düzenleme yeteneği olan üstün yetenekli çocuklar, soyutlama, özetleme ve analiz etme, ayırt etme, ayrıntıları bulma, karşılaştırma, analiz etme yeteneği vardır. Bütünü algılayan ve tüm ayrıntıları gören yaratıcı kişilikteki çocuk, birbiriyle bağlantısı olmayan parçaları ve öğeleri birbiri ile uyumlu bir şekilde sentez, birleştirme ve sonuca ulaştırma becerilerine sahiptir. Böylece yaratıcı kişiler nesnelere uyumlu ve tutarlı şekilde düzenleme yeteneğiyle parçaları şekillendirme ve yeni yapıtlar yapabilmede başarılıdırlar (Çağlar, 2004).

Tarihsel süreçte üstün yeteneklilikle ilgili ilk uygulamalardan biri Eflatun'un *Ülküsel Devlet* eserinde, farklı yaradılışlardaki insan grupları tanımlamasında geçmektedir. Burada dört katmanın en üstünde yer aldığı vurgulanan altın yaradılışlı bireyler, eğitimin en üst noktasına çıkabilmeli ve bu bireyler geleceğin yöneticileri olan filozoflar olmalıdır (Enç, 2005; Ataman, 2014). Sonraki süreçlerde üstün yeteneklilik, farklı kültürlerde, farklı zamanlarda ve farklı uygulamalarla kendini göstermiştir. Osmanlı döneminde üstün yeteneklilerle ilgili ilk kuruluş Enderun Okulu olarak kabul edilmektedir (Ataman, 2014).

Cumhuriyet kurulur kurulmaz bilim, sanat, teknik ve siyaset alanlarında ülkenin ihtiyaç duyduğu bilim insanı kaynağı için çalışmalar yapılmıştır. Bu kapsamda 1924'de Cumhuriyet'in birinci yıl dönümü kutlamaları çerçevesinde gerçekleştirilen ilk sınavda seçilen yetenekli gençlerden 22'si Avrupa'ya eğitime gönderilmiştir. Sonrasında 1948'de "Harika Çocuklar Yasası" 1956'da "Güzel Sanatlarda Fevkalade İstidat Gösteren Çocukların Devlet Tarafından Yetiştirilmesi Hakkında Kanun" çıkarılmıştır. Bunların dışında Türkiye'de üstün yeteneklilere ilişkin günümüzde ayrı bir yasa ve (Beyazıt Ford-Otosan İlköğretim Okulu haricinde) onların eğitim görebileceği resmi bir okul yoktur. Ayrıca yapılan zihinsel performansa dayalı testler yeterli olmamakla birlikte çocukların yaratıcı ve eleştirel düşünme, liderlik, motivasyon gibi özellikleri değerlendirilememektedir. Hali hazırda üstün yetenekliler eğitiminde çocuklara verilmesi gereken; kritik eleştirel ve yaratıcı düşünme, bağımsız öğrenme, araştırma ve problem çözme becerileri, sosyal sorumluluk, keşfetme, yaratıcılığı ve hafızayı geliştirmeye yönelik oyun ve uygulamalar da yetersizdir. Oysa onlara, öğrenirken zorlayan ama mutsuz etmeyen bir ortam yaratılmalı ve tüm çocukların ücretsiz ulaşabilecekleri eğitim ve oyun materyalleri temin edilmelidir. Adı üstün yeteneklilik olmasa da 1920'li yıllarda yayınlanan çocuk dergilerinde bu ihtiyaçlara yönelik unsurlara yer verildiği görülmektedir.

3. Araştırmada kullanılan yöntem

; Bu çalışma Türkiye Cumhuriyeti'nin İlk Yıllarında Yayınlanan Çocuk Dergilerindeki "Akıl Oyunları" örneklerinin ele alındığı nitel araştırma deseninde betimsel bir çalışmadır. Bu tür Betimsel araştırmalarda olayların, bireylerin, grupların ve fizik ortamların ne olduğu ve özellikleri incelenir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2017; Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu bağlamda 1920'lerde çocuklara yönelik dergiler incelenmiştir. Bunlar arasında; Bizim Mecmua (5 Nisan 1925), Çocuk Dünyası (2 kanunuevvel/aralık 1926), Gürbüz Türk Çocuğu (1 Teşrinievvel 1926), Haftalık Resimli Gazete (13 Teşrinisani 1340), Mektepliler Alemi (24 Şubat 1341), Musavver Çocuk Postası (3 Eylül 1339), Resimli Dünya (4 Kanunuevvel 1340), Sevimli Mecmua (29 Kanunisanı 1341), Yeni Yol (5 Kanunisanı 1339), Çocuk Yıldızı (1 Kanunisanı 1927) dergileri bulunmaktadır. Çalışmada nitel veri toplama yöntemlerinden doküman incelemesi tekniğine yer verilmiştir. Doküman incelemesi araştırılması hedeflenen olgu ya da olgular hakkındaki yazılı materyalin analizini ifade eder (Yıldırım ve Şimşek, 2016:259). Ayrıca belirtilen akıl oyunları içerik analizi yöntemiyle gelişim alanlarını sundukları katkılar doğrultusunda incelenmiştir. Bu yöntem sosyal bilimler alanında sıklıkla kullanılmakta, belirli kurallara dayalı kodlamalarla kategoriler oluşturulmaktadır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016:259). Çalışmada belirlenen dergilerdeki akıl oyunları önce Osmanlıcadan çevrilmiş ve ait olduğu gelişim alanına göre sınıflandırılmıştır.

4. Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Yayınlanan Çocuk Dergilerindeki Akıl Oyunu Örnekleri

Türk basın tarihinde 1923 sonrası, milli heyecan ve şuurun idrakiyle gazete ve mecmuaların sayısı kadar niteliğinin de arttığı bir dönemdir (Tülbentçi, 1941). Basın aracılığıyla genç kuşakların istenilen niteliklerle yetiştirilmesine yönelik toplumsal ve eğitsel amaç, Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren çocuk dergilerinde kendini göstermiştir. Bu çocuk dergileri arasında; 1922 *Bizim Mecmua*, 1923 *Yeniyol*, 1923 *Musavver Çocuk Postası*, 1923 *Çıtı Pıtı*, 1924 *Resimli Dünya*, 1924 *Haftalık Resimli Gazetemiz*, 1925 *Sevimli Mecmua*, 1925 *Mektepliler Alemi*, 1926 *Gürbüz Türk Çocuğu*, 1926 *Çocuk Dünyası* sayılabilir.

1920'li yıllarda yayınlanan çocuk dergilerinin ortak amacı; Cumhuriyet, devrimler, Türklük, vatan ve millet sevgisi, bağımsızlığın önemi gibi konuları çocuklara kavratmaktır. Zaten 1923 yılında yani tam da Cumhuriyetin ilan edildiği yıl yayınlanmaları onlara,

çocukların bilinçlendirilmesi ve tarih şuurunun oluşturulmasında etkin rol üstlenmeleri fırsatını vermiştir. Bu çocuk dergilerinde yer alan akıl oyunları ise; eğlenerek, izleyerek, arayarak, çizerek ve düşünerek öğrenen çocukların zeka, motivasyon kazanmasına yönelik örnekler olarak sunulmuştur. Bu örnekleri inceleyen çocuklara başarının özgüveni yaşatılmakta, zevk alma ve eğlenme imkanı verilmekteydi. Temelinde zekâ geliştirmeye ve güçlü kişilik özellikleri inşa etmeye yönelik hazırlanan akıl oyunları, özellikle oynayarak ve risk almaya isteklilik gösterip yeni deneyimler yaşayan çocukların karmaşık ve güç uğraşlara rağmen görevi tamamlayarak kendine güven kazandığı niteliklere sahiptir. Ayrıca sunulan görsel oyunlar, çocukların bir işi bitirme konusunda odaklanma, motivasyon gibi becerilerine katkı sağlamakta, hızlı, esnek ve özgün düşünme, ayrıntıya inme ve geneli görme, azim, sabır ve yılmadan çalışmak suretiyle güçlüğün üstesinden gelme kararlılığı gibi başarıma dürtüsünü geliştiren özelliklerdedir (Karabulut, 2010). Aşağıda üstün yetenekli çocukların bedeni, zihni, sosyal, kişilik ve mesleki özelliklerini geliştirmeye uygun niteliklerdeki birbirinden farklı seçilmiş örnekler dergiler bağlamında değerlendirilmiştir.

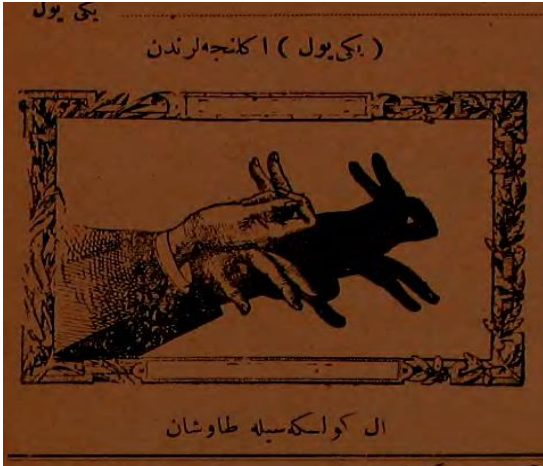
Yeni Yol; 1 Şubat 1339/1923'de ilk sayısı çıkan ve 15 günde bir yayınlanan derginin sorumlu müdürü İhsan Altay Bey'dir (Yeni Yol, 1339). Derginin yazarları Nedim Tuğrul Bey, Tahsin, Kemal, İbrahim Zihni, Reşit Süleyman Bey'ler idi. Edebi, coğrafi ve tarihi bilgilere geniş yer veren Yeni yol, yurttan ve dünyadan havadisler, yazı dizileri ve çocukların genel kültürünü arttıran resim ve bilgilerle Türkiye Cumhuriyeti'nin askeri, siyasi ve sosyal tarihine yön veren şahıslarını ve toplumsal tarih konularını gündemine alan dönemin en uzun soluklu çocuk dergisidir. Sonraki yıllarda haftalık (cumartesi günleri) çıkan ve 113 sayıya ulaşan dergi son sayfasını bilmecelere ayırmıştır. Cevapların sonraki sayıda yayınlandığı bilmecelerin yanında farklı konulara değinen dergi, 1926'nın sonlarına kadar yayımlanmıştır. (Öğüt, 2006). Muallim Tuğrul ve Tahsin Bey gibi eğitimciler tarafından hazırlanan dergideki aramaca, bulmaca ve Yeni yol eğlenceleri başlıklarından bazı örnekler ve özellikleri şöyledir.

Makbule SARIKAYA

Şekil 1: Yeni Yol'da psikomotor becerilere yönelik örnek soru. Şekil 2: Şekil 1'deki sorunun cevabı

Resimde verilen “daireyi kat eden okun mabadından giren ve ucundan çıkanı öyle işaretleyiniz ki dairelerden hiç birini kesmeyin” denilmektedir. Kalem kaldırılmadan yapılan bu daireler, dikkat ve zekâ gerektiren bir akıl oyunu olup çocukların; akıl yürütme, psikomotor becerilerini geliştirme ve görsel uzaysal yeteneğini kullanmasını sağlamayı hedeflemektedir. Yan tarafta cevabı bulunan çizimden de anlaşılacağı üzere çocuklarda lineer mantık, düşünerek ve çözümlenerek öğrenme gibi beceriler de geliştirilmek istenmektedir.

Şekil 3: Yeni Yol'da karşılaştırma becerisine dair soru. Şekil 4: Yeni Yol'da görsel mantık algısına dair soru

Yeni Yol'da yer alan gölge oyunları ve “iki bardağın hangisi dolu, hangisi daha ağır” diye sorulan resimlerde; çocukların bütüncül algılama becerileri, merak duyguları geliştirilirken, soyut düşünme ve karşılaştırma becerileri ve görsel mantığı güçlendirme amaçlanmıştır.

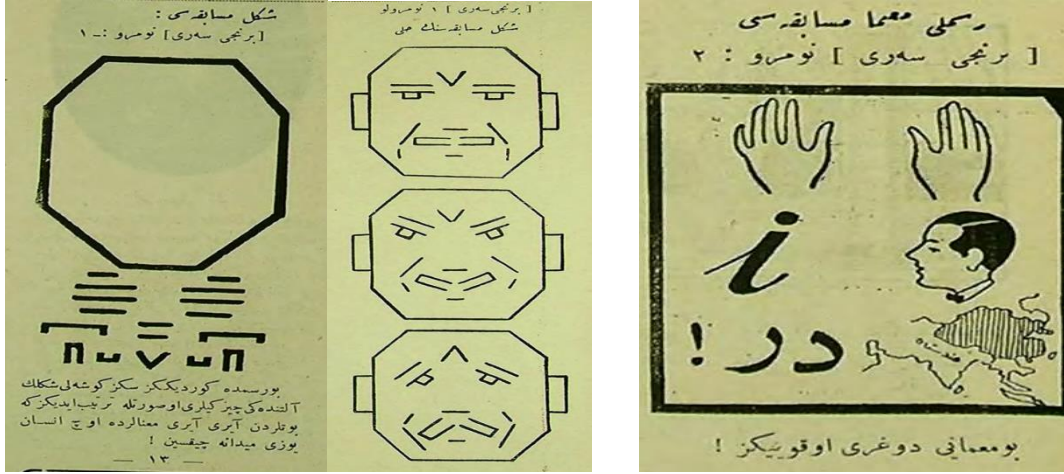

Şekil 5: Yeni Yol'da görsel uzaysal yeteneğe ait soru. Şekil 6: Yeni Yol'da bütüncül algıya yönelik soru.

Bu resimde yer alan önde bulunan çocuğun ortadakinden ve ortadakinin de arkada bulunan çocuktan büyük olduğu düşünüldüğü halde dikkatle bakıldığında her üç çocuğun da aynı büyüklükte olduğu görülecektir. Burada görsel uzaysal yeteneklerin yanında analiz etme ve şekilsel algı da geliştirilmektedir. Diğerinde hem kadın hem de erkek kafası olan resimde ne görüldüğü soruluyor. Görsel ayırt edicilik ve bütüncül algı geliştirmenin hedeflendiği soruda, merak ve keşif duygusunun gelişimine yönelik özellikler öne çıkarılmıştır. Yani soru, geneli görme, ayrıntıya inme, analiz etme ve ayırt etme gibi yeteneklere yöneliktir.

Resimli Dünya: "Haftalık fenni, edebi, terbiyevi ve mizahi" nitelikli bir çocuk dergisi olup ilk sayısı 4 Kanunuevvel 1340/ 4 Aralık 1924'de yayımlanmıştır (Resimli Dünya, 1340). 21 sayı yayımlanan derginin sorumlu müdürü, Orhan Seyfi Beydir. Resimli Dünya'da dönemin önemli simaları Selim Sırrı ve Dr. Hafız Cemal Beyler sağlık, eğitim, genel kültür konularına dair yazılar yazmışlardır (Resimli Ay, 1340). Dergide resimli müsabaka, şekil müsabakası ve resimli muamma müsabakası olmak üzere üç ayrı alana yer verilmiş, cevapların üç ayrı kuponla dergiye gönderilmesi istenmiş ve kazananlara çeşitli ödüller de verilmiştir.

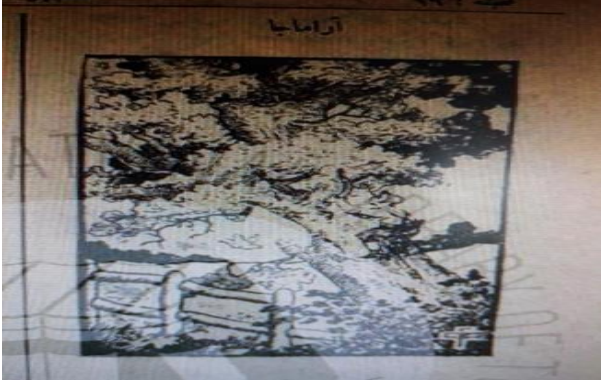
Makbule SARIKAYA

Şekil 7-8: Resimli Dünya’da ayrıntılı ve bütüncül bakış yeteneğine ait soru ve cevabı. Şekil 9: Resimli Muamma

Soruda sekizgen şekil ve altında verilen yazılar kullanılarak ayrı ayrı manalarda üç ayrı insan yüzü ortaya çıkarılması istenmiştir. Bu soruda yeniden kurgulama, ipuçlarını kullanma, bütüncül bakış ve ayrıntıları anlamlı şekilde yeniden birleştirme gibi esaslar dâhilinde çocukların problem çözme yeteneği geliştirilmek istenmektedir. Sorunun cevabı ortadaki şekildedir. Yandaki “Resimli Muamma” sorusu ise günümüzde Resfebe (rakam, harf ve resimle karışık verilen sözcük, deyim veya atasözü bilmece) olarak adlandırılan oyunun aynısıdır. Sözel yetenekleri yani hayal gücünü ve görsel zekâyı, edebi bilgisiyle ilişkilendirme algısı arttırılmak istenen çocuğa, bu oyunla keşfetme duygusunun yanında dil ve ifade gelişimi fırsatı da verilmektedir. Soruda sözel yetenek, hayal gücü ve akıl yürütme becerisini kullanan çocuğa resimdeki ipuçlarını bulma ve bunları edebi bilgi şekline getirme kabiliyeti kazandırılmaktadır.

Mektepliler Âlemi: “Haftalık terbiyevi, ilmi, mizahi çocuk mecmuası” olan derginin sorumlu müdürü Hüsnü Osman’dır (Mektepliler Âlemi, 1341). İlk sayısı 24 Şubat 1341/1925 İzmir’de 6 sayı çıkmıştır. Öğretmen Hüsnü Bey derginin, geleceğin büyük adamına iyi eğitim vermek ve onları bilgili, terbiyeli ve cesur yetiştirmek gayesiyle yayımlandığını belirtmektedir (Okay, 1999). Dergide “her hafta derslerden yorulan kafanı bu sahifeler üzerinde dinlendireceksin” denilerek eğlenceli bilgilere yer verilmiştir.

Şekil 10: Mektepliler Âlemi'nde görsel ayırt edicilik yeteneğinin geliştirildiği aramaca isimli soru.

Aramaca olarak isimlendirilen ve resmin içine yerleştirilen unsurların fark edilmesi esasına dayanan eğlenceli birçok resimden biri olan yukarıdaki aramacada "keçi sahibini kaybetmiş acaba nerededir" denilmektedir. Bu örnekle çocukların merak ve keşif yeteneklerini arttırmak hedeflendiği kadar görsel ayırt edicilik, şekil uzay gibi yeteneklerine de katkı sağlanmak istenmiştir.

Haftalık Resimli Gazetemiz: 13 Teşrinisani 1340/13 Kasım 1924'de yayımlanmaya başlayan haftalık bir dergidir. Sorumlu müdürü, Tahsin Bey'dir (Haftalık Resimli Gazetemiz, 1340). Çocuklara yönelik hikâye, fıkra, dünyadan haberlere yer veren dergi toplam 7 sayı yayımlanmıştır (Okay, 1999).

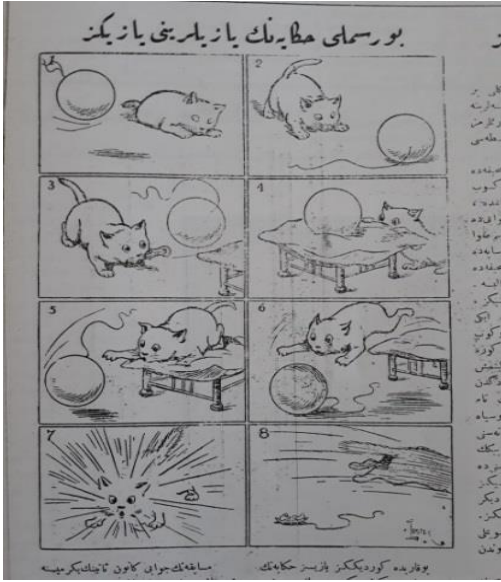

Şekil 11-12: Haftalık Resimli Gazetemiz'deki şekil uzay yeteneğine yönelik soru ve cevabı

Sayfanın alt tarafında verilen yuvarlakların birer birer hareket ettirilmesi ve hiçbirinin iki kez yuvarlanmamış olması şartıyla yer değiştirilmesi istenmektedir. Sonraki sayıda cevabının verildiği yandaki resimde çözüm detaylı olarak gösterilmektedir. Bu soruda şekil uzay

yeteneği ile yaratıcı ve üretken düşünce gelişimine yönelik nitelikler kazandırılmak istenmektedir.

Sevimli Mecmua: 1 Kanunisanı 1341/1 Ocak 1925 tarihlidir (Sevimli Mecmua,1341). 15 günde bir çıkan dergi çocuklara faydalı bir içerik hedefiyle haber, öğretici yazı, oyun, hikâye, resim, piyes ve karikatürlere yer vermiştir (Türkiye'de Dergiler ve Ansiklopediler, 1984). Hedef kitlesi ilköğretim öğrencileri olan ve sadece 13 sayı yayımlanan Sevimli Mecmua, o yaşlardaki çocuklara keşfetmek ve bireysel kimlik kazandırmak yönüyle ödüllü resim, bilmece ve yarışmalar için ekler hazırlamıştır. Bazı oyuncak modelleri vererek çocuklara kendi oyuncaklarını hazırlama fırsatı sunulmuştur.

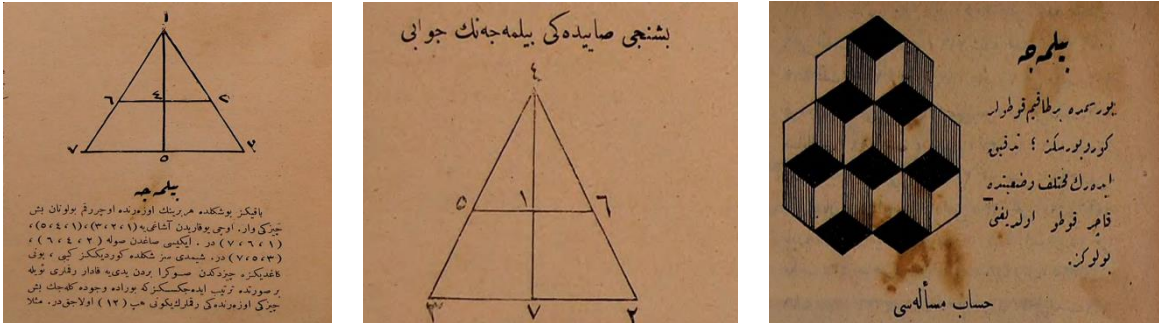
Şekil 13: Sevimli Mecmua'da sözel yeteneğe yönelik yazısız hikâye. **Şekil 14:** Elma şeklinde bulmaca

Verilen yazısız resimli hikâye ile hayal gücünün ve ifade yeteneğinin geliştirilmesi için çocuklardan 8 karede bir kedinin maceralarını anlatmaları istenmektedir. Burada soyutlama, analiz etme, özetleme, hikâye etme, mantıklı ve tutarlı yeniden düzenleme yaparak yeni yapıtlar yaratma gibi sözel yaratıcılık geliştirilmek istenmektedir. Benzer mantıkla sunulan münderecatsız hikâyeler kapsamında farklı resimle komik bir hikâyenin anlatıldığı ve resimlere bakarak çocukların kurgulama gücünün geliştirildiği akıl oyunları çok sayıdadır. Bu oyunlar çocuklarda yaratıcı ve üretken düşünme becerisinin gelişimini sağlayan, sözel yeteneklerini güçlendiren unsurlar içermektedir. Çünkü yaratıcı bir kişi, bilgileri tutarlı, ahenkli ve anlamlı bir şekilde düzenleme ve yeni yapıtlar oluşturma özelliğine sahiptir. İkinci

resimde yer alan ve siyah beyaz boşlukların bulunduğu elma şeklindeki bulmaca, içindeki rakamlarla hem sağdan sola hem yukarıdan aşağı okunarak birer kelime vücuda getirilmesine yönelik hazırlanmıştır. Burada dilbilim ve sözel yeteneğin gelişimine yönelik esaslar uygulanmıştır.

Çocuk Dünyası: Mart 1913'de Türkçülük fikrinin yoğun olduğu bir dönemde Akagündüz, Ziya Gökalp, Mehmet Emin, İsmail Hakkı beyler tarafından yayınlanmıştır (Çocuk Dünyası, 1926). İlk dönemi Kasım 1914'de 79 sayı ile biten Çocuk Dünyası, Mayıs 1918'den Ocak 1919'a kadar 15 sayı yayınlanmıştır. Uzun bir zaman sonra Ocak 1926'da yayın hayatına yeniden başlayarak 30 sayı çıkmıştır. Haziran 1927'de tekrar yayımına ara veren Çocuk Dünyası, 1940-1943 yılları arasında ve en son 1954'de 25 sayı yayımlanmıştır (Özdemir, 2008). Resimli küçük hikâyeler, bilmeceler, oyunlar çocukların gelişimine katkı sunabilir yönleriyle verilmiştir.

2 Kanunuevvel /Aralık 1926'da "çocuklar için çalışır" ifadesiyle ilk sayısını yayınlayan haftalık derginin sahibi ve müdürü, Muallim Ahmed Halid'dir. Dergide, Yaşar Nabi, Yusuf Ziya, Necdet Rüştü, Halide Nusret, Abdullah Ziya yazarlar arasındadır (Okay, 1999). Yayınlanan 30 nüshasında resimli hikâye, fenni sualler, oyun, piyes, bulmacalar ve şiirler bulunmaktadır.

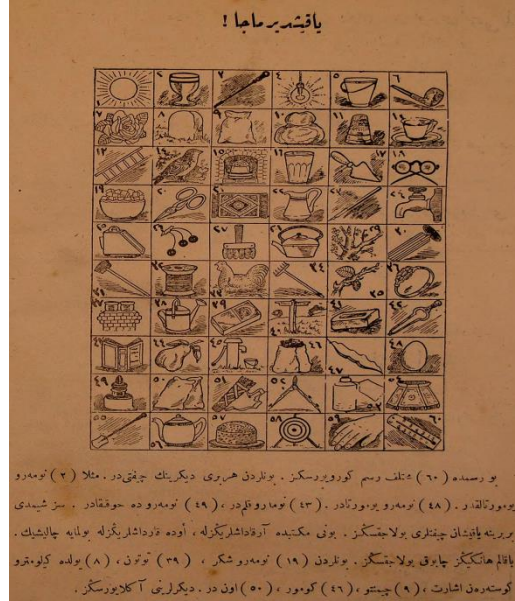
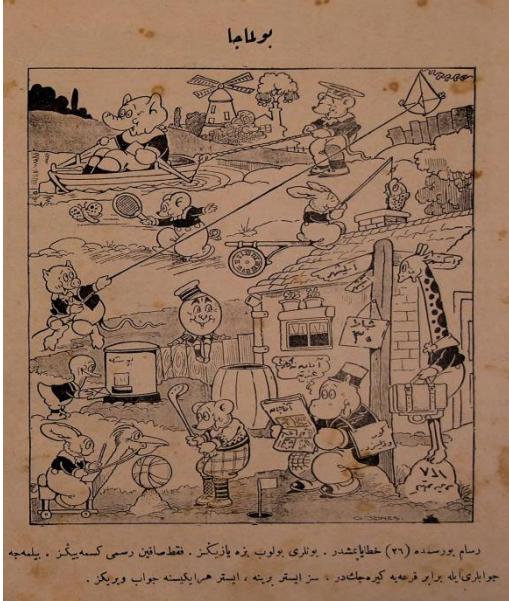

Şekil 14-15: Çocuk Dünyası'nda matematiksel mantıksal yeteneğe dair soru ve cevabı. Şekil

16: Küp bilmece

Yukarıda verilen üçgendeki sayılar öyle bir yerleştirilmelidir ki, her çizginin yukarıdan aşağı veya sağdan sola toplamı sürekli 12 olsun denilmektedir. Matematiksel mantıksal zekâ gelişimine yönelik bu sorunun cevabı sonraki sayıda yayınlanmıştır. Şekil 16'daki resimde verilen kutuların incelenerek toplam kaç kutu olduğunun bulunması istenen soruyla uzay şekil algısının geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Makbule SARIKAYA

Şekil 17: Çocuk Dünyası'nda mantıksal hataları bulma sorusu Şekil 18: Yakıştırmaca başlıklı resim eşleştirme

Verilen resimdeki mantık hatalarının bulunması isteniyor. Mantıksal hataların bulunması ile bilişsel becerilerin kullanılması hedeflenmiş ve estetik zevk, uyanıklık, odaklanma, lineer mantık, muhakeme yapabilme, tutarlı düzenleme gibi beceriler de geliştirilmek istenmiştir. “Yakıştırmaca” başlığı ile verilmiş ve özelliklerine göre iki resmi eşleştirme istenmiştir. Örneğin yumurtalık ile yumurta gibi. Burada temel kabiliyetler testinde yer alan ve çocukların görsel ve mantıksal zekâlarını geliştirmeye yönelik esaslar ön plana alınmıştır.

Gülbüz Türk Çocuğu: Türkiye Himaye-I Etfal Cemiyeti tarafından Ekim 1926'dan itibaren çıkan derginin amacı; “Türk Çocuğunu gülbüz yetiştirmek ve Gülbüz Türk çocuklarından kuvvetli, sağlam bir millet vücuda getirmek...” (Gülbüz Türk Çocuğu, 1926) olarak belirtmiştir. Dergi, gelecek neslin ihtiyaç duyduğu eğitim, kültür ve sağlık konularında anne, baba ve çocuğa gerekli bilgi ve desteği vermeye gayret göstermiştir. 1936'da “Çocuk” ismini alan Gülbüz Türk Çocuğu; zekânın yaratma kabiliyeti, dahi çocukların özellikleri, okullarda dâhi çocukların tespit edilmesi ve eğitimi gibi konularda çocuk yetiştirenleri bilgilendirmiştir. Ayrıca derginin “bizim köşe” dediği çocuklara yönelik bölümünde özel becerilerin, problem çözme ve akıl yürütme becerilerinin geliştirildiği akıl oyunlarına yer vermiştir.

Makbule SARIKAYA

Şekil 19: Gürbüz Türk Çocuğunda resimde hatalı yerin bulunması sorusu. Şekil 20: Kara tahta oyunu

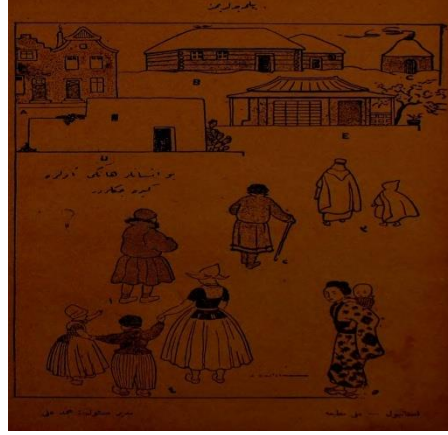
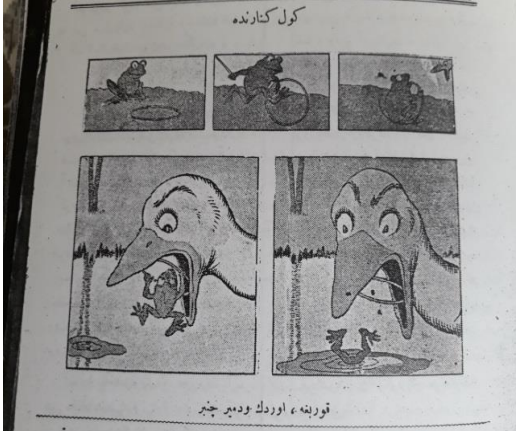
Verilen resimde hatalı olan yerlerin bulunması sorulmuştur. Hataların bulunmasının istendiği oyunda, çocuğun görsel ve matematiksel zekâsının geliştirilmesi yanında dikkat ve akıl yürütme kabiliyetinin de arttırılmak istendiği anlaşılmaktadır. Şekil 20’de verilen kara tahta oyunu, çocukların sözel ve sosyal becerilerinin geliştirilmesine yöneliktir. Oyun “çocuklar kara tahta önünde birbirlerine karşı belirli bir mesafede dururlar. Oyunu idare eden sağ ve sol taraftaki öğrencilerden biri bir kelime yazar, sonraki sıradaki ilk öğrenci ona uyumlu ikinci bir harf yazacak sonra karşılıklı olarak yazılan kelimelerle anlamlı bir cümle oluşturulmasına devam edilecektir. Anlamlı cümleler doğru bir şekilde incelenir ve uyumsuz sözcükler atılır. Doğrusu çok olan grup kazanır. Oyun daha uzun hikâyelerin oluşturulduğu bir hale getirilebilir.” şeklinde tarif edilmektedir. Burada sözel yaratıcılığı geliştirilmek istenen çocuğun aynı zamanda sosyalleşme ortamı kazanması da hedeflenmiştir.

Bizim Mecmua: 5 Nisan 1922’den itibaren haftalık çıkan dergi çocukların edebi yönünü geliştirmek için şiir, hikâye, masal ve bilmece türünde yazılara ağırlık vermiştir. Kendini çocuklara mahsus resimli mecmua olarak tanıtan derginin 28 sayısından sonra 3 yıllık arası, Mart 1925’de bitmiş ancak 37. sayısından sonra yayına yine ara verilmiştir. 1927’de “yeni seri” kaydıyla çıkan 37 sayısıyla dergi toplam 74 sayıya ulaşmıştır. Çocuklara eğlenceli ve zevkli okumalar ve yabancı dil öğrenimini desteklemek için Fransızca-Türkçe sütunu, oyuncak modelleri ve el işleri örneklerinin bulunduğu dergi amacını; “...bilimsel konularda

Makbule SARIKAYA

açıklamalar yapacak... fayda sağlayacak tarih, coğrafya ve fen alanında bilgiler verilecektir.” (Bizim Mecmua, 1925) şeklinde tanımlamıştır.

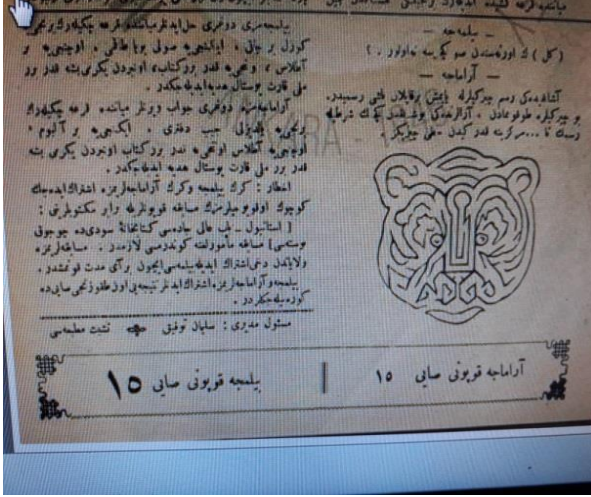
Dergi, ilk sayısından itibaren “okuyucuları arasında muhtelif mevzulara ait bilmeceler müsabakaları tertibe başlıyor. Bu müsabakalar sizin düşünce, hayal, tasvir ve icat kabiliyetlerinizi meydana koyacak faydalı ve eğlenceli birer fikir idmanı olacaklardır.” (Bizim Mecmua, 1925) duyurusuyla, bilmecelere doğru cevap verenlerin çeşitli ödüller kazandığı yarışmalar düzenlemiştir.

Şekil 21: Bizim Mecmua'da resimli hikâye. **Şekil 22:** Yaratıcı düşünmeye yönelik genel kültür sorusu

Resimde kurbağanın ördeğe verdiği ceza küçük ama akıllı bir canlının çözümü olmakla birlikte, yaratıcı problem çözme becerisine yöneliktir. Evler ve milli kıyafetleriyle farklı ülkelerden insanların çizildiği resimde, hangi insanların hangi evlere gireceğinin bilinmesi isteniyor. Çocukların genel kültürlerini geliştiren bu soru, ait olduğu yılların kültürel öğelerini kullanarak çocuklara farklı ve yaratıcı uyarılar olarak sunulmuştur. Böylece dikkati çeken çocukların genel kültür kazanması için araştırmaya yöneltilmesi planlanmıştır.

Musavver Çocuk Postası: “Türk yavrularının bilgilerini yükseltmeğe çalışır haftalık gazete” olarak kendini tanımlayan ve 3 Eylül 1339/1923 tarihinde yayın hayatına başlayan derginin sorumlu müdürü Süleyman Tefvik'tir. 18 sayı yayınlanan dergide bilmece ve fıkralara yer verilmiştir (Musavver Çocuk Postası, 1339). Aşağıdaki resimde kalemi kaldırmadan kaplanın yüzünün çizilmesi istenmektedir. Bu soru psikomotor becerilerin pekiştirilmesine yönelik hazırlanmıştır.

Şekil 23: Musavver Çocuk Postası'nda kaplan suratı şeklindeki psikomotor beceri sorusu.

SONUÇ

1920'li yıllarda yayımlanan çocuk dergilerindeki akıl oyunları incelendiğinde günümüz çocuklarının zihinsel, bilişsel ve psikomotor becerilerinin gelişimine yönelik içerikte olduğu görülmektedir. Örneğin bu dergilerde günümüzde çoklu zekânın bir bölümü olarak değerlendirilen matematiksel mantıksal zekâ, dilsel sözel zekâ, görsel uzaysal zekâ gibi alanların gelişimine yönelik birçok oyun tespit edilmiştir. Ayrıca dergideki bazı örnekler günümüz TKT'nin (Temel Kabiliyetler Testi 5-) bölümlerindeki yeteneklerin kazandırılıp arttırılması ilkeleriyle de benzerlik arz etmektedir. Dergilerdeki akıl oyunları ile çocuklara akıl yürütme, bütüncül algılama, merak ve keşif duygusu, hayal gücü, yaratıcı ve üretken düşünce, sözel yaratıcılık ve mantık hatalarının bulunması gibi bilişsel beceriler kazandırılmak istenmiştir. Bu yönüyle Türkiye Cumhuriyeti'nin ideal bireyini ve bilinçli gelecek kuşağını yaratmada istenilen değerleri, eğitim kurumlarının yanında geniş kitlelere ulaştırmakta çocuk dergileri önemli roller üstlenmiştir.

Bilindiği üzere Cumhuriyet'in ilanından itibaren zihinsel ve bedensel gürbüzlüğe sahip kuşaklar yetiştirilmesi için eğitim ve kültür kurumları kurulmuş ve buralarda çocuklara çağın gereklerine ve milli ihtiyaçlara yönelik terbiye verilmiştir. Aynı zamanda toplum büyük bir okula dönüştürülüp ortak değerler öne çıkarılırken, evrensel ve milli niteliklere sahip donanımda bireylerle ortak bilinç ve toplumsal dayanışma sağlanması hedeflenmiştir. Bu kapsamda Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren ilköğretimin zorunlu olması, okullaşmanın artması, çağı yakalayan devrim ve yeniliklerin çocuğa kavratılması, özellikle bilinçli ve erdemli cumhuriyet insanı yetiştirme hedefleri ders dışı faaliyetlerin önem kazanmasını da

beraberinde getirmiştir. Bu hedefler çocuk dergilerini yeni roller üstlenmeye yöneltmiştir. Bir bakıma hem ideal birey hem de ideal toplumun yaratılmasında topyekûn kalkınmayı hedefleyen Türkiye'de doğrudan çocuğa yönelik çıkan dergiler bazı sorumluluklar üstlenmişlerdir. Bu bağlamda dergilerde millet olmanın önemi, bağımsızlık duygusu, mücadele yeteneği, yurttaşlık ve görev bilinci, yurt ve vatan sevgisi, sağlıklı zihinsel ve bedensel gelişim, toplumsal ve ahlaki değerlerin benimsenmesi, geçmişi ve günceli anlayarak geleceği tasarlama ve öngörülü olma gibi özellikler çocuklara kazandırılmak istenmiştir.

Çocukların merak ve keşifle edindiği bilgileri kalıcı hale getirmesinde, sorumluluk ve özgüven duygusunun güçlendirilmesinde dahası okulda aldığı bilgi ve değerleri ders dışı zamanlarında da pekiştirecek unsurları çocuklara sunması yönüyle çocuk dergileri önemli rol oynamışlardır. Yazar kadrosunun büyük bir kısmını öğretmen ve doktorların oluşturduğu bu dergiler, çocukların yaş ve duyu gelişimine uygun, okuldaki bilgilerini destekleyip kavratan, yurt ve dünya bilgisini geliştiren, bilimsel olduğu kadar eğlenceli içerikte hazırlanarak yayınlanma gayreti göstermişlerdir. Bu yönüyle bilginin ve kavratılmak istenen değerlerin akıl oyunları ile sunulduğu örnekler, Cumhuriyetin ideal kuşağını araştıran, sorgulayan, eleştirme becerisine sahip ve çözüm üreten nitelikleriyle yetiştirmeyi hedefleyen içeriktedir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında yayımlanan çocuk dergileri, çocuğa görelilik ilkesine uygun, farklı zorluk derecesi ve zekâ türlerine yönelik akıl oyunları ile çocuğun bilgiyi kavramasını sağlayacak özelliklerle hazırlanmıştır. Aynı zamanda bu dergilerde verilen akıl oyunları, içerik ve uygulama örnekleri açısından günümüzdeki üstün yetenekli çocukların eğitiminde kullanılabilecek materyaller niteliğine de sahiptir.

KAYNAKÇA

- Ataman, A. (2014). *Üstün Zekalılar ve Yetenekliler Konusunda Bilinmesi Gerekenler*, Ankara: Vize Yayınları.
- Çağlar, D. (2004). *Yaratıcı Çocuklar Ve Yaratıcılığın Geliştirilmesi, Üstün Yetenekli Çocuklar Seçilmiş Makaleler Kitabı*, (Haz. B. R. Şirin, A. Kulaksızoğlu, A. E. Bilgili), (s. 300-310), İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Çocuk Bizim Mecmua, (5 Nisan 1925)
- Çocuk Dünyası, (2 Kanunuevvel/Aralık 1926)
- Çocuk Yıldızı, (1 Kanunısani 1927)
- Enç, M. (2005). *Üstün Beyin Gücü*, Ankara. Gündüz Eğitim Yayınları

- Gardner, H. (2010). *Çoklu Zekâ Kuramı Zihin Çerçevesi*, İstanbul: Alfa Yayınları.
- Gurbetoğlu, A. (2007). "II. Meşrutiyet Dönemi Çocuk Dergilerinde Çocukluk Anlayışı", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Cilt: XL, s.60-68.
- Gürbüz Türk Çocuğu, (1 Teşrinievvel 1926)
- Haftalık Resimli Gazetemiz, (13 Teşrinisani 1340)
- İçel, K. (1977). *Kitle Haberleşme Hukuku*, İstanbul: Garan Matbaası.
- Karabulut, R. (2010). *Türkiye'de Üstün Yetenekliler Eğitiminin Tarihi Süreci*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- MEB, (2012). *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği*, Ankara.
- Mektepliler Alemi, (24 Şubat 1341)
- Musavver Çocuk Postası, (3 Eylül 1339)
- Oğuzkan, F. (1999). "Dünya Çocuk Edebiyatının Ana Çizgileri" *Çocuk Edebiyatı Yıllığı*, (Haz. M. R. Şirin), İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Okay, C. (1999). *Eski Harfli Çocuk Dergileri*, İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Öğüt, N.(2006). *Eski Harfli Çocuk Dergilerinden Yeni Yol Dergisinin Çocuk Eğitimindeki İşlevi*, Dokuz Eylül Üniversitesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Özdemir, B. (2008). *Çocuk Dünyası Dergisinde Yer Alan Çeviri Metinlerin İndeksi ve Değerlendirilmesi*, Sakarya Üniversitesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmit: Kocaeli üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Resimli Dünya, (4 Kânunuevvel 1340)
- Sak, U. (2013). *Üstün Zekalılar: Özellikleri Tanılanmaları Eğitimleri*, Ankara: Vize Yayıncılık.
- Sevimli Mecmua, (29 Kanunısani 1341)
- Şimşek, H. (2002), *Tanzimat ve Mutlakiyet Dönemi Çocuk Dergilerinin Eğitim Açısından İncelenmesi*, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara
- TTKB, (2013). *Ortaokul ve İmamhatip Ortaokulu Zekâ Oyunları Dersi Öğretim Programı*, MEB, sayı 118. Ankara:
- Tülbentçi, F.F. (1941), *Cumhuriyetten Sonra Çıkan Gazeteler ve Mecmualar*, Ankara: Başvekalet Umum Yayınları,
- Türkiye'de Dergiler ve Ansiklopediler (1849-1984)*, (1984). İstanbul: Gelişim Yayıncılık.
- Yeni Yol, (5 Kanunısani 1339)